

AZƏRBAYCANDA ŞİRVAN ŞƏHƏRİ SƏNAYE MÜƏSSİSƏSİNDƏ ÇALIŞAN İŞÇİLƏRİN OFTALMOLOJİ MÜAYİNƏLƏRİ, PSEVDOEKSFOLIATİV SİNDROMUN RASTGƏLMƏ TEZLİYİ, BƏZİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ

*Akad. Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi, Bakı, Azərbaycan
Şirvan şəhəri müalicə-diaqnostika mərkəzi, oftalmoloji şöbə**

Açar sözlər: *psevdoeksfoliativ sindrom (PES), sənaye işçiləri, profilaktik oftalmoloji müayinələr*

Müxtəlif istehsalatlarda çalışan insanların sağlamlığını prioritet seçərək, akademik Zərifə Əliyeva tədqiqatlarında mümkün patologiyaların aşkarlanmasına, profilaktikasına dair daimi yüksək diqqətin olmasını sübut edərək, o cümlədən, peşə xəstəliklərinin bir elmi istiqamət kimi inkişafına əhəmiyyətli dərəcədə təkan vermişdir [1]. Akademik Zərifə Əliyevanın adını daşıyan Milli Oftalmologiya mərkəzinin əməkdaşları da bu elmi istiqamətin inkişafına təşəbbüs göstərirlər [2].

Inkişaf edən Azərbaycan əhalisinin sağlamlığı prioritet vəzifələrdən biri olaraq, daimi yüksək diqqət cərcivəsində qalır. Ölkədə mütəmadi aparılan və əhalinin sağlamlığına yönələn profilaktik baxışlar, dispanserizasiya tədbirləri buna əyani sübut ola bilər [3, 4].

Məlumdur ki, bu gün dünyada demoqrafik dəyişikliklər böyük əhəmiyyət kəsb edir. 2005-2050-ci illərdə dünyada yaşlı əhalinin sayının iki dəfə artacağı proqnozlaşdırılır [5]. O cümlədən, son onillərin göstəricilərinə görə, Azərbaycanda əhalinin ömrünün uzanmasının yüksəlişi tendensiyası müşahidə olunur, yuxarı yaşlı insanlar cəmiyyətdə aktiv həyat tərzinə üstünlük verir, o cümlədən, istehsalatlarda fəal çalışır.

İstehsalatda fəal çalışan şəxslərin dispanserizasiyası, yaş patologiyalarının erkən müəyyənəndirilməsi vacib olaraq, yüksək diqqət tələb edir. Geriatrik, gerontoloji patologiyaların aşkarlanması, qeydiyyatı və müşahidəsi nəzərdə tutulan erkən müalicəvi tədbirlər sırasında, o cümlədən, mexaniki zədələrin profilaktikasında əhəmiyyətli hesab oluna bilər. Oftalmologiyada geriatrik patologiyalar sırasında mikroskopik psevdoeksfoliativ sindrom (PES) uzun illər diqqət cərcivəsində qalır. Əsasən, PES-un erkən aşkarlanması, onunla ən çox rast gəlinən kataraktın (60-100%), qlaukomanın (25-30%) olması ilə izah oluna bilər, bununla belə patologiyanın erkən mərhələlərində diaqnostikası kifayət dərəcədə görmə və həyat keyfiyyətinin saxlanmasına imkan yarada bilər [6, 7, 8, 9].

Yuxarıda deyilənlərə istinad edərək, profilaktik baxışlar zamanı yuxarı yaşdan olan (yaşı 49-dan çox) və sənaye müəssisələrində çalışan şəxslərin mümkün oftalmoloji patologiyalarının aşkarlanmasını vacib bilərək, onlara üstünlük verdik və Şirvan şəhərində yerləşən bir sıra sənaye müəssisələrində profilaktik müayinələri aparmağı qərara aldıq. Şirvan şəhərinin keçmiş adı Əli Bayramlı şəhəri olmuşdur. Məhz akademik Zərifə xanımın Şirvan şəhərində bir neçə illərin fəaliyyəti nəticəsində, burada əhalinin müalicə və sağlamlığına böyük töhfələr, təkan verilmişdir [10].

Son illər Şirvan şəhərində yeni yaradılan, digərləri isə, müasirləşdirilən sənaye müəssisələrinin sırasında bir çox sənaye müəssisələri fəaliyyət göstərir. Bu müəssisələrdə yaşından asılı olmayaraq kifayət qədər ölkə vətəndaşı çalışır. İlk seçimlərimizdən biri Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin müəssisəsi olan "Araz" zavodunun işçiləri arasında profilaktik oftalmoloji müayinələrin aparılması olmuşdur. Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin "Araz" zavodu yenidən qurulduqdan sonra 2010-cu il aprelin 1-də Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin iştirakı ilə işə salınmışdır. Müəssisədə məhsul istehsalını artırmaq üçün yenidənqurma işləri davam etdirilir.

Məqsəd – Şirvan şəhərinin sənaye müəssisəsində çalışan yuxarı yaşdan olan şəxslərin mümkün oftalmoloji patologiyalar sırasında profilaktik baxışlar zamanı geriatrik patologiya olan psevdoeksfoliativ sindromun rastgəlmə tezliyi, bəzi xüsusiyyətlərinin araşdırılması.

Material və metodlar

Şirvan şəhərində yerləşən Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin zavodunda çalışan 277 işçidən yaşı 49 və ondan yuxarı olan 109 işçinin oftalmoloji müayinələri aparılmışdır. İşçilərin 59-u (54,12%) kişi, 50-si (45,87%) isə qadın olmuşdur.

Oftalmoloji müayinələr: görmə itiliyinin təyini, kontaktsiz tonometriya, ikietaqlı biomikroskopiya (dar bəbək və midriaz ilə), perimetriya, oftalmoskopiya, ultrasəs biomikroskopiya (UBM) – Accutome firması UBM plus aparatı, ABŞ.

Biomikroskopiya zamanı PES bütün hallarda inkişaf dərəcəsinə görə tədqiq olunmuşdur, sonra – UBM aparılmışdır [11, 12].

Bütün işçilərin yaş kriteriyaları ÜST Avropa regional bürosunun təsnifatına görə müəyyən olunmuşdur, əlavə – onillik yaş qruplarına təhlil olunmuşdur [13].

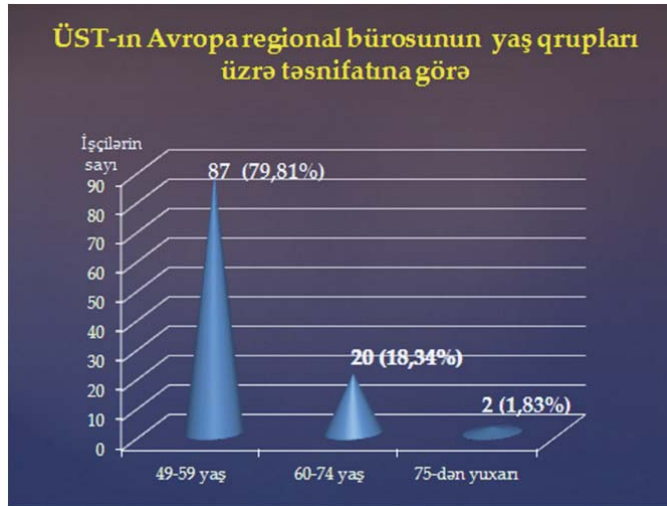
Profilaktik baxışlar zamanı işçilər arasında somatik xəstəliklərə görə ixtisas həkimləri tərəfindən qoyulan diaqnozlar təhlil olunmuşdur.

Nəticələr və onların müzakirəsi

Profilaktik baxışlar apardığımız “Araz” zavodu yenidən qurulduqdan sonra istehsal sahələrinin, məhsul istehsalının artırılması, fəaliyyətinin genişlənməsi müşahidə olunur. Aparılan müayinələrin nəticələrindən müəyyən olunur ki, zavodun işi sahələr üzrə bölünmüşdür. Zavodun əsas kontingentindən yuxarı yaşdan olan 109 işçi müayinə olunmuşdur.

İlk diqqətimiz işçilərin anamnezində müxtəlif patologiyaların olması, o cümlədən, iş yerində yüksək hərərət, kimyəvi maddələrlə daha çox təmasın olmasına yönəlmişdir. Aktiv və müxtəlif məhsul istehsalı sahələrində çalışan 109 işçinin oftalmoloji müayinələrinin nəticələri ÜST-nın yaş qruplarına görə və PES-ma görə təhlil olunmuşdur, bütün hallarda inkişaf dərəcəsinə görə tədqiq olunmuşdur. Yaşı 49 və ondan yuxarı olan işçilərin hamısında demək olar ki, yaşla bağlı presbiopiya rast gəlinmişdir.

ÜST-nın Avropa regional bürosunun təsnifatına əsasən 49-59 yaşarası (orta yaş dövrü) – 87 (79,81%) işçi, 60-74 yaşarası (ahıl yaş dövrü) – 20 (18,34%) işçi, 75 yaşdan yuxarı (qocalıq yaş dövrü) – 2 (1,83%) işçi olmuşdur (Şək. 1).

Şək.1. ÜST-ün Avropa regional bürosunun yaş təsnifatına əsasən müayinə olunan işçilər

Onillik yaş qruplarına görə gəldikdə isə: 50 yaşa qədər qrupda – 46 (42,20%) işçi, 50-59 yaş qrupunda – 54 (49,54%) işçi, 60-69 yaş qrupunda isə – 7 (6,42%), 70-79 yaş qrupunda – 2 işçi (1,83%) olmuşdur (Şək. 2).

Şək. 2. Müayinə olunan işçilərin onillik yaş qruplarında rastgəlmə tezliyi

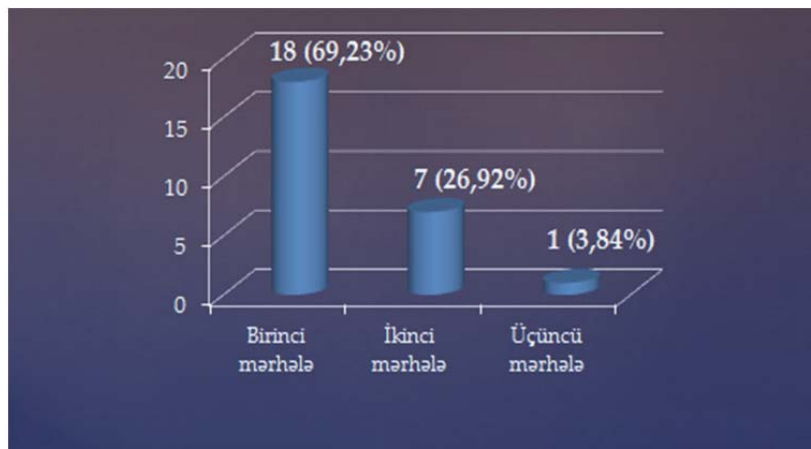
Müayinə olunan işçilərdən 16-da (14,67%) PES aşkarlanıb.

PES-un hansı yaş qrupunda rastgəlmə tezliyini araşdıraraq, belə nəticələr alınmışdır: 50-yə qədər yaş qrupunda – 1 (6,25%) işçidə, 50-59 yaş qrupunda – 6 (37,5%) işçidə, 60-69 yaş qrupunda – 7 (43,75%) işçidə, 70-79 yaş qrupunda – 2 (12,5%) işçidə PES müxtəlif mərhələlərdə rast gəlinmişdir. Beləliklə, PES ən çox orta və ahıl yaş dövründə müəyyən olunmuşdur.

Müayinə olunan göz sayına görə 218 gözdən 26 (11,92%) gözdə PES aşkarlanmışdır.

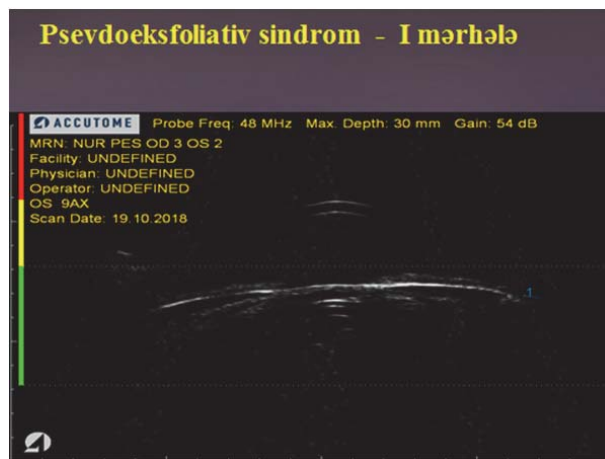
PES-un birtərəfli, ya ikitərəfli olması tədqiq olunaraq, 16 (14,67%) işçidə, yəni 26 gözdə (11,92%) aşkarlanmışdır, onlardan, 6 (23,07%) gözlərdə sindrom birtərəfli, 20 gözdə (76,92%) ikitərəfli müəyyən olunmuşdur. Tədqiqat müayinə olunan gözlərin sayına əsasən aparılmışdır.

Biomikroskopiya zamanı PES-nun inkişaf mərhələləri müxtəlif olmuşdur. Belə ki, 18 gözdə (69,23%) PES birinci mərhələdə, 7 gözdə (26,92%) – ikinci mərhələdə, 1 gözdə (3,84%) isə – üçüncü mərhələdə aşkarlanmışdır (şək.3).

Şək. 3. Psevdoeksfoliativ sindromun inkişaf mərhələləri üzrə rastgəlmə tezliyi

Biomikroskopiya ilə öyrənilən PES-un kliniki inkişaf mərhələləri UBM ilə də tədqiq olunmuşdur. Biomikroskopiya zamanı ön seqmentdə diqqətdən kənar qalan əlavə dəyişikliklər UBM vasitəsilə aşkar olunub, öz təsdiqini tapmışdır. Belə ki, PES-un I mərhələsində UBM zamanı əlavə dəyişikliklər – iridosiliar sırimda psevdoeksfoliativ maddənin dənə şəklində toplanması müəyyən olunmuşdur (Şək. 4).

Şək.4.UBM skanoqrammasında PES-un birinci mərhələsi zamanı müəyyən olunan əlavə dəyişikliklər

PES-un II mərhələsində psevdoeksfoliativ maddənin arxa kamerada, qüzehli qişanın arxa səthində toplanması müşahidə olunmuşdur (Şək.5).

Şək. 5. UBM skanoqramması: PES zamanı ikinci mərhələdə əlavə dəyişikliklər

PES-un III mərhələsində isə Zinn bağları liflərində lizisin olması və büllurun sferikliyinə artması da diqqəti cəlb etmişdir (Şək. 6).

Şək. 6. UBM skanoqramması: PES-un üçüncü mərhələsi zamanı əlavə dəyişikliklər

Nəzərə alaraq ki, ədəbiyyatda PES zamanı büllurun bulanmasına diqqət, kliniki müşahidələrdə daha çox rastgəlmə göstəricilərlə izah olunur, biz biomikroskopiya zamanı büllurun dəyişikliklərini, kataraktanın olmasını həm dar bəbək ilə, həm də midriaz zamanı öyrəndik [14, 15]. Belə ki, PES fonunda (müxtəlif mərhələlərdə) 14 (12,84%) işçinin 24 gözündə (11%) büllurda dəyişikliklər müşahidə olunmuşdur. Qeyd etmək lazımdır ki, bu dəyişikliklər ilk dəfə aşkar edilmişdir.

Biomikroskopiya zamanı büllurun müxtəlif dəyişiklikləri – kataraktanın inkişaf mərhələləri ilə müəyyən olunmuşdur. Belə ki, 17 gözdə (70,83%) – nüvə kataraktası, 6 gözdə (25%) – yetişməmiş kortikal katarakta, 1 gözdə (4,17%) – total yetişmiş katarakta aşkar olunmuşdur. Katarakta 16 gözdə (66,67%) ikitərəfli, 8 gözdə (33,33%) birtərəfli müəyyən edilmişdir.

Beləliklə, PES fonunda katarakta ilə müşahidə olunan 24 gözlərdə ən çoxu – nüvə kataraktası (70,83%) rast gəlinmişdir.

Psevdoeksfoliativ qlaukoma ədəbiyyatda qeniş müzakirə olunur [16, 17]. 2 (1,83%) işçinin gözlərində birtərəfli qlaukoma aşkar edilmişdir. Onlardan, bir işçinin sol gözündə açıqbucaqlı qlaukoma ikinci mərhələdə aşkarlanmışdır, həmin gözdə antiqlaukوماتоз sinustrabekulektomiya əməliyyatı olunmuşdur. Əməliyyatdan sonra bütün müşahidə dövründə gözdaxili təzyiq (GDT) norma daxilində olmuşdur. Digər gözdə dəyişikliklər aşkar olmadığından müşahidə altında saxlanılır, mütəmadi müayinələr məsləhət görülüb. Digər işçidə isə sağ gözdə birinci mərhələdə olan açıqbucaqlı qlaukoma aşkar edilmişdir, müayinələrdən sonra hipotenziv müalicə (travatan 40 mq/ml göz damcısı) təyin olunaraq, GDT-in normalaşdırılmasını nəzərə alaraq, müalicənin davamı qərara alınmışdır; nəzarətdə saxlanır, digər göz isə sağlamdır.

Tədqiqatı aparmaqda əsas məsələlərdən biri – görmə orqanının digər patologiyaları da nəzərdən yayınmamışdır. Belə ki, onlardan 16 (14,67%) işçinin gözlərində patoloji dəyişikliklər müəyyən olunmamışdır. Patologiya aşkarlanan digər işçilərin gözlərində quru göz sindromu 60 (27,77%) gözdə, xalazion – 2 (0,91%), blefarit – 10 (4,58%), allergik konyunktivit – 14 (6,42%), xroniki konyunktivit – 8 (3,66%), pinqvekula – 13 (5,96%), trixiyaz – 2 (0,91%), pteriqium – 9 (4,12%), qüzehli qışa nevu – 1 (0,91%), hipertoniya angiopatiya – 18 (8,25%) gözdə müəyyən edilmişdir. Beləliklə, konyunktivanın distrofik-degenerativ xəstəlikləri üstünlük təşkil etmişdir. Bu nəticə ilə bağlı Şirvan şəhərinin yerləşdiyi iqlim zonasının xüsusiyyətləri ilk növbədə nəzərə alınmalıdır. Ədəbiyyatdan məlumdur ki, Şirvan şəhəri Kür-dağarası iqlim zonasında yerləşir. Bu iqlim zonasının əsas xüsusiyyətlərindən biri – günəşin ultrabənövşəyi şüalanmasının həddindən artıq olması və isti iqlimin hökm sürməsidir.

Ədəbiyyatdan məlumdur ki, PES-un əmələ gəlməsində müxtəlif patologiyaların, o cümlədən hipertoniya angiopatiyanın 18 (8,25%) gözlərdə aşkarlanması inkar olunmur [18,19]. Bununla bağlı işçilər arasında somatik xəstəliklərə görə də araşdırma aparılmışdır. Onlardan 58 (53,21%) işçi sağlam olmuş, şəkərli diabet – 8 (7,33%), gastrit – 5 (4,58%), onurğa yırtığı – 4 (3,66%), artrit – 12 (11%), allergik dermatit – 5 (4,58%), hipertoniya xəstəliyi – 9 (8,25%), uroloji xəstəliklər – 5 (4,58%), öd daşı xəstəliyi – 3 (2,75%) işçilərdə müəyyən edilmişdir.

Beləliklə, PES-un ədəbiyyatda müzakirə olunan məsələlərini vacib bilərək, ÜST-ün Avropa regional bürosunun təsnifatına əsasən istehsalatda aktiv çalışanların sırasında orta yaş dövründə 49-59 yaşarası olanlar (87 işçi – 79,81%) üstünlük təşkil etmişdir. Onillik yaş qruplarına görə gəldikdə: 50-59 yaş qrupundan olan (54 işçi - 49,54%) işçilər daha çox olmuşdur.

Aparılan tədqiqatdan belə qənaətə gəlmək olar ki, profilaktik müayinələr zamanı geriatrik patologiyalar sırasında mikroskopik olaraq PES əsasən birinci mərhələdə aşkar olunmuşdur. Həmçinin biomikroskopiya zamanı büllurun bulanmaları sırasında kataraktalar PES-la (92 %) birgə müşayiət olunmuşdur, büllurun bulanmaları sırasında nüvə kataraktası (70,83%) üstünlük təşkil etmişdir.

Görmə orqanının patologiyaları arasında konyunktivanın distrofik-degenerativ xəstəlikləri daha çox aşkarlanmışdır. Bu göstəricilərə əsasən Şirvan şəhərində quru və isti iqlim şəraitinin üstünlük təşkil etməsi və zavodda səxlərdə temperaturun nisbətən çox olması ilə əlaqələndirmək olar, sindromun olması faktı da təqzibedilməzdir.

Tədqiqat nəticəsində istehsalatda fəal çalışan yuxarı yaşdan olan şəxslərin dispanserizasiya sistemində daxil olunması, yaşla bağlı dəyişikliklərin, patologiyaların erkən müəyyənəndirilməsi yüksək əhəmiyyət kəsb edir. Onların aşkarlanması, qeydiyyatı və müşahidəsi zamanı geriatrik patologiyalar sırasında mikroskopik olan PES-un, onunla ən çox rast gəlinən kataraktanın erkən diaqnostikası nəzərdə tutulan daha vacib tədbirlərdən biri hesab edilir.

Yekun

Beləliklə, fəal həyat tərzi aparan, istehsalatda aktiv çalışan yuxarı yaşlı şəxslərin sağlamlığı diqqətdən kənar qalmamalıdır. Əsas səbəblərdən – yaşla bağlı, ətraf mühitin mümkün mənfi təsiri dəyişiklikləri hesab oluna bilər. Onlardan, yaşla bağlı presbiopiyanın əmələ gəlməsi, görmə itiliyinin, görmə keyfiyyətinin dəyişiklikləridir. Geriatrik patologiyalar sırasında mikroskopik PES-mu 11,9% gözlərdə aşkar olunaraq, inkişafına görə müxtəlif mərhələlərdə olmuşdur. PES fonunda ən çox rast gəlinən katarakta müxtəlif mərhələlərdə müşahidə edilmişdir. Bununla belə, PES fonunda katarakta ilə müşahidə olunan gözlərdə ən çoxu – nüvə kataraktası rast gəlinmişdir. Qeyd etmək lazımdır ki, görmə qabiliyyətinin bərpasına əhəmiyyətli dərəcədə imkan yarada bilən, bu dəyişikliklər ilk dəfə aşkar edilmişdir. Belə halların aşkarlanması görmənin zəifliyini, onun keyfiyyətinin dəyişməsinə, problemlərin həllinə əhəmiyyətli dərəcədə imkan yarada bilər.

ƏDƏBİYYAT:

1. Алиева З.А., Нестеров А.П., Скрипниченко З.М. Профессиональная патология органа зрения. М., Медицина, 1988, ч. II, с.129-156.
2. Qasimov E.M., İbrahimova S.N., Ağayeva F.Ə. “Azərneftyağ” neft emalı zavodunun işçilərinin oftalmoloji müayinəsinin nəticələri // Oftalmologiya, Bakı, 2017, №25(3), s.86-89.
3. World population prospects. The 2010 revision. New York: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, 2011.
4. Касимов Э.М., Назарли Дж.А. Анализ деятельности мобильной клиники Национального Центра Oftalmologii имени академика Зарифы Алиевой в регионах Азербайджана // Oftalmologiya, Bakı, 2018, №26(1), s.35-38.

5. Розанова О.И., Щуко А.Г., Михалевич И.М. и др. Закономерности структурно-морфологических изменений глазного яблока человека при развитии пресбиопии // Р.О.Ж., 2011, №1, с.62-66.
6. Namazova H.K. Yuxarı yaş qruplarından olan pasiyentlərdə görmə üzvünün mexaniki travmadan sonra funksiyalarının tədqiqatlarının nəticələri, reabilitasiya potensialı, görmə ilə əlilliyin potensial riski // Oftalmologiya, Bakı, 2018, №26(1), s.7-11.
7. Намазова И.К., Сеидова С.Н. К вопросу об особенностях контузии органа зрения при псевдоэксфолиативном синдроме // International Journal on Immunorehabilitation, 1999, №12, p.442.
8. Akdemir M.O., Sayin M.R., Armut M. et al. Pseudoexfoliation syndrome and coronary artery ectasia // Eye (Lond), 2014, v.28(5), p.594-599.
9. Elhawy E., Kamthan G., Dong C.Q. et al. Pseudoexfoliation syndrome, a systemic disorder with ocular manifestations Hum Genomics, 2012, v.10(6), p.22.
10. Алиева З.А. Лечение трахомы синтомицином и другими препаратами: Автор. дисс. ... канд. мед. наук, 1959, 22 с.
11. Намазова И.К. Особенности микрохирургии катаракты при псевдоэксфолиативном синдроме: Автор. дисс. ... канд. мед. наук, М., 1987, 27 с.
12. Pavlin C.J., Harasieswicz K., Sherar M.D. et al. Clinical use of ultrasound biomicroscopy // Ophthalmology, 1991, v.98, p.287-295.
13. <https://www.who.int/topics/classification/ru/>
14. Кроль Д.С. Псевдоэксфолиативный синдром и эксфолиативная глаукома: Дисс. ... док. мед. наук, 1969, 270 с.
15. Naumann G.O., Schotzer-Schrehardt U., Kuchle M. Pseudoexfoliation syndrome for the comprehensive ophthalmologist: intraocular and systemic manifestations // Ophthalmology, 1998, v.105(8), p.1076-1082.
16. Schweitzer C. Pseudoexfoliation syndrome and pseudoexfoliation glaucoma // J. Fr. Ophtalmol., 2018, v.41(1), p.78-90.
17. Škegro I., Suić S.P., Kordić R. et al. Ocular surface disease in pseudoexfoliation syndrome // Coll. Antropol., 2015, v.39 (1), p.43-45.
18. Kan E., Yılmaz A., Demirağ M.D. et al. Is Pseudoexfoliation Syndrome a Risk Factor for Cerebro Vascular Disease? // Semin. Ophthalmol., 2017, v.32(2), p.153-156.
19. Anastasopoulos E., Founti P., Topouzis F. Update on pseudoexfoliation syndrome pathogenesis and associations with intraocular pressure, glaucoma and systemic diseases // Curr. Opin.Ophthalmol., 2015, v.26 (2), p.82-89.

Намазова И.К., Саилова Г.Т.

ЧАСТОТА ВСТРЕЧАЕМОСТИ ПСЕВДОЭКСФОЛИАТИВНОГО СИНДРОМА И ЕГО ОСОБЕННОСТИ ПРИ ПРОФИЛАКТИЧЕСКИХ ОСМОТРАХ РАБОТНИКОВ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ Г.ШИРВАН В АЗЕРБАЙДЖАНЕ

*Национальный Центр офтальмологии имени акад. Зарифы Алиевой, г.Баку, Азербайджан
Офтальмологическое отделение лечебно-диагностического центра г.Ширван, Азербайджан**

Ключевые слова: *псевдоэксфолиативный синдром (ПЭС), работники промышленных предприятий, профилактические офтальмологические осмотры*

РЕЗЮМЕ

Цель – выявить частоту встречаемости, особенности псевдоэксфолиативного синдрома (ПЭС) среди работников одного из промышленных предприятий г.Ширван в Азербайджане при профилактических осмотрах.

Материалы и методы

Проведено профилактическое обследование среди 277 работников завода «Араз». Из них у 109 работников старше 49 лет лица мужского пола составили 59 (54,1%), женского – 50 (45,9%). Распределение по возрасту было проведено по классификации ВОЗ – по 10 лет жизни.

Офтальмологическое обследование включило традиционные офтальмологические методы, ультразвуковую биомикроскопию (UBM, Accutome plus, ABS), дополнено консультациями специалистов.

Результаты

Из числа 277 работников, лиц старшего возраста (старше 49 лет) было 109. Распределение по возрасту показало: лица среднего возраста (49-59 лет) составили большинство 87 (79,8%), пожилого возраста (60-74 года) – 20 (18,3%), т.е., в 4 раза меньше. По десятилетнему критерию, если до 50 лет было 46 (42,2%) лиц, 50-59 лет – 54 (49,5%), 60-69 лет – 7 (6,4%).

ПЭС был диагностирован в 11,92% случаев. При этом, если ПЭС в возрастной группе до 50 лет имел место у 1 (6,25%); в возрасте 50-59 лет – у 6 (37,5%); 60-69 лет – у 7 (43,75%); 70-79 лет – у 2 (12,5%) лиц. Т.е., чаще всего ПЭС был идентифицирован у лиц среднего (37,5%) и старческого возраста (43,8%).

Двусторонние изменения хрусталика на фоне ПЭС были выявлены у 16 (66,67%) лиц, односторонние – у 8 (33,33%). По характеру изменений ядерная катаракта была на 17 (70,83%) глазах, незрелая кортикальная катаракта – на 6 (25,0%), зрелая катаракта – в 1 глазу (4,17%).

По степени развития ПЭС изменения первой стадии развития имелись на 18 (69,2%) глазах, второй стадии – 7 (26,9%), третьей стадии – 1 (3,8%).

Сопутствующая патология органа зрения в виде синдрома «сухого глаза» имела место в 60 (27,8%) случаях, халазион – в 2 (0,91%), блефарит – 10 (4,6%), аллергический конъюнктивит – 14 (6,4%), хронический конъюнктивит – 8 (3,7%), пингвекула – 13 (5,7%), трихиаз (trichiasis) – 2 (0,9%), птеригиум – 9 (4,1%), невус радужной оболочки – 1 (0,9%), гипертоническая ангиопатия – 18 (8,3%).

В процессе обследования у 58 (53,2%) лиц сопутствующей соматической патологии не выявлено. Сахарный диабет подтвержден у 8 (7,3%) работников, гастрит – у 5 (4,5%), артрит – у 12 (11%), аллергический дерматит – у 5 (4,6%), гипертоническая болезнь – у 9 (8,3%), патологии мочевыводящей системы – у 5 (4,58%), желчно-каменная болезнь – у 3 (2,75%) работников завода.

Заключение

Лица старшего возраста, ведущие активный образ жизни, работающие на производстве, требуют повышенного внимания. Учитывая возрастные изменения, появление пресбиопии, изменения остроты зрения в виде его ухудшения, влияние окружающей среды, необходимы своевременные профилактические осмотры.

Namazova I.K., Sailova G.T.

THE FREQUENCY OF OCCURRENCE OF THE PSEUDO-EXFOLIATIVE SYNDROME AND ITS PECULIARITIES DURING THE PROPHYLACTIC EXAMINATIONS OF THE WORKERS OF THE INDUSTRIAL ENTERPRISES OF SHIRVAN CITY, AZERBAIJAN

National Centre of Ophthalmology named after acad. Zarifa Aliyeva, Baku, Azerbaijan

*Ophthalmological department of the diagnostic and treatment centre Shirvan city, Azerbaijan **

Key words: *pseudo-exfoliative syndrome, the workers of the industrial enterprises, prophylactic ophthalmological examinations*

SUMMARY

Aim – to reveal the frequency of occurrence, the peculiarities of the pseudo-exfoliative syndrome (PES) among the workers of one of the industrial enterprises of Shirvan city in Azerbaijan during the the prophylactic examinations.

Material and methods

The prophylactic examinations among 277 workers of the “Araz” factory. Among them in 109 workers at the age higher than 49 years of old. Among them there were 59 men (54,12%) and 50 (45,87%) women. Age distribution was carried out according to the classification World Health Organization by the age of 10 years.

Ophthalmologic examination included traditional ophthalmologic methods, ultrasound biomicroscopy (UBM, Accutome plus, USA), supplemented by expert advice.

Results

According to the classification of the European regional bureau of WHO at the age of 49-59 years there were 87 (49,81%) workers, at the age of 60-74 years – 20 (18,34%) workers, at the age of more 75 years – 2 (1,83%) workers.

In the ten years age groups: in the group under 50 years 46 (42,20%) workers; aged 50-59 years – 54 (49,54%) workers; 60-69 years – 7 (6,42%) workers; aged 70-79 years – 2 (1,83%) workers.

Revealing PES among the workers (11,92%), we analysed it according to its development.

Analysing the randomization frequency of PES we obtained the following results: in age group under 50 years in 1 (6,25%) worker; in age group 50-59 years 6 (37,5%) individuals; in age group 60-69 years – in 7 (43,75 %); in age group 70-79 years – 2 (12,5%) workers we revealed PES at different stages. So, PES more frequently was identified in mean and old ages.

During the biomicroscopy the various changes of lens were defined by the stages of cataract development. So there were revealed: 17 eyes (70,83%) – nuclear cataract; in 6 eyes (25,0%) – immature cortical cataract, in 1 eye (4,17%) – to tal mature cataract. In 16 eyes (66,67%) cataract was bilateral, in 8 eyes (33,33%) – onelateral.

During the biomicroscopy the stages of PES, were different. In 18 eyes (69,23%) PES was of 1-st stage, in 7 eyes (26,92%) – of 2-nd stage, in 1 eye (3,84%) of 3-rd stage.

In the eyes of other workers we revealed: dry eye syndrome in 60 eyes (27,77%) chalazion – in 2 eyes (0,91%), blepharitis – in 10 eyes (4,58%), allergic conjunctivitis – in 14 eyes (6,42%), chronic conjunctivitis – in 8 eyes (3,66%), pinguecula – in 13 eyes (5,96%), trichiasis – in 2 eyes (0,91%), pterygium – in 9 (4,12%) eyes, nevus of iris – in 1 (0,91%) eye, hypertensive angiopathy – in 18 (8,25%) eyes.

Conclusion

Older people, who lead an active lifestyle and who are working in production, require increased attention. Taking into consideration the age changes, the presbyopia, changes of visual acuity (of deterioration), the environmental impact, the timely preventive checkups are needed.

Korrespondensiya üçün:

Sayılova Günel Tofiq qızı, Şirvan şəhəri müalicə-diaqnostika mərkəzinin oftalmoloji şöbəsinin həkim-oftalmoloqu

Ünvan: AZ 1114, Bakı şəh., Cavadxan küç., 32/15

Tel: (+99412) 569-09-07; (+99412) 569-09-47

E-mail: administrator@eye.az; www.eye.az